

ARKEOLOGIPÄIVÄT 2011

Ohjelma 7.-8.4.2011

Päivien teemat:

"Arkeologian asema muuttuvassa yhteiskunnassa" ja "Nuoret muinaisjäännökset ja nykyisyyden arkeologia"

Torstai 7.4.

12.00–13.00 Ilmoittautuminen

12.00–13.00 Lounas Museokeskus Vapriikin Valsi-ravintolassa

13.00–13.15 Petri Halinen, pj: Seminaarin avaus

Nuoret muinaisjäännökset ja nykyisyyden arkeologia

13.15–13.45 Henriki Jansson: Miksi inventoida maankäytön historiaa melkein nykyaikaan asti? Metsähallituksen kulttuuriperintöinventointi

13.45–14.15 Taisto Karjalainen: Kulttuuriperintöinventointi ja muinaisuuden ongelma

14.15–14.45 Hannu Takala: Vuoden 1918 sisällissodan kohteet muinaisjäännöksiä – tapaustutkimus Lahdesta

14.45–15.15 Timo Ylimaunu: Toisen maailmasodan materiaallinen muisti pohjoissuomalaisissa kaupungeissa

15.15–15.40 Keskustelu

15.40–16.00 Kahvi

16.00–16.30 Mikko Helminen: Jättesosiologiasta muisteltuun monitulkintaisuuteen – näkökulmia ja käännöksiä lähimenneisyyden arkeologisessa tutkimuksessa

16.30–17.00 Tiina Äikäs, Olli Kunnas, Tiina Kuokkanen, Riku Mönkkönen & Wesa Perttola: "The Sole You Found Was the Soul of the Festival..." – paikan muuttuvat merkitykset Provinssirockin festivaalialueella

17.00–17.30 Janne Ikäheimo: Tuhkaa tuulessa – nykysuomalaiset osteoarkeologisena lähdeaineistona

17.30–18.00 Keskustelu

18.00–22.00 Illanvietto Museokeskus Vapriikin Valsi-ravintolassa

Perjantai 8.4.

Arkeologian asema muuttuvassa yhteiskunnassa

09.30–09.35 Museotoimenjohtaja Toimi Jaatisen tervehdys

09.35–10.05 Tuija-Liisa Soininen: Arkeologian yhteiskuntasuhteista

10.05–10.35 Päivi Maaranen: Kulttuuriperintöä kasvattamassa, kansalaisia valistamassa – vai miten se nyt meneekään?

10.35–11.05 Mervi Suhonen: Arkeopeda Arkeopedassa ja muuten: teemaseminaarin esittely ja avoimia aiheita

11.05–11.30 Keskustelu

11.30–12.30 Lounas Museokeskus Vapriikin Valsi-ravintolassa

12.30–13.00 Johanna Enqvist: Semanttinen web, ontologiat ja avoin tieto – talkoot avoimemman yhteiskunnan puolesta

13.00–13.30 Eeva-Maria Viitanen & Timo Salminen: Tohtorit suomalaisen arkeologian kentässä

13.30–14.00 Loppukeskustelu)

14.00–15.00 Päätäjaiskahvit

Abstraktit

Nuoret muinaisjännökset ja nykyisyyden arkeologia

Henrik Jansson: Miksi inventoida maankäytön historiaa melkein nykyaikaan asti? Metsähallituksen kulttuuriperintöinventointi

Metsähallituksen Luontopalvelut aloitti kulttuuriperintötyön 2000-luvun puolessavälissä. Kulttuuriperintötyölle laadittiin Luontopalveluissa strategia, jossa määriteltiin mm. suojelualueiden inventoinnin perusajatus. Inventointityön vaihtoehtoina olivat perusinventointi, jossa dokumentoidaan lain suojaamat muinaisjännökset, ja laajempi kulttuuriperintöinventointi, jossa inventoidaan maankäytön historia alueen varhaisasutuksesta nykyaikaan asti. Jälkimmäinen sisältää arkeologisten kohteiden lisäksi myös rakennus- ja maisemakohteiden inventoinnit ja se valittiin inventointitavaksi, koska haluttiin inventointien palvelevan koko Luontopalveluiden tavoitteita ja tarpeita. Esimerkiksi luonnonhoitoa ja virkistyskäyttöä tukee tieto hyvinkin äskettäisistä maankäytön muutoksista. Kulttuuriperintökohteet rinnastetaan suojelualuilla lain suojaamiin kohteisiin.

Metsähallituksella on nyt viiden vuoden kokemus kulttuuriperintöinventoinneista. Menetelmä on kehittynyt, mutta perusajatus – inventoida maankäytön historia alueelle asetettujen tavoitteiden, lainsäädännön, toiminnan ja hoidon tueksi – on säilynyt samana. Viime vuosina Metsähallitus on aloittanut valtion maiden kulttuuriperintöinventoinnit suojelualueiden ulkopuolella samaan perusajatukseen nojautuen. Kulttuuriperintöinventoinneissa inventoidaan aina lain suojaamat muinaisjännökset. Inventointia valmisteltaessa määritellään muut erityisesti kartoitettavat kohteet. Yleistä rajaa sille, miten nuoret kohteet kartoitetaan, ei ole asetettu. Metsähallituksen kulttuuriperintöinventoinnit vaativat tekijöiltään laaja-alaisuutta. Kohteita on vanhoista hyvin nuoriin, yleisesti tunnettuun historialliseen viitekehykseen liittyvistä paikallishistoriakohteisiin ja osaamisalueen raja- ellei jopa ulkopuolta. Inventointien lähdeseelvityksissä on käytettävä uusia näkökulmia ja lähestymistapoja erityisesti paikallis- ja lähihistoriatietojen osalta.

Esitelmässä taustoitetaan Metsähallituksen Luontopalveluiden kulttuuriperintöinventoinnin lähtökohdat, ajatusmallin ja tavoitteet. Koostan valitun inventointitavan edut ja haasteet, fokusoiden nuorien ja uusien kohdetyyppien problematiikkaan. Otan myös esiin kohteiden suojelullisia haasteita.

Taisto Karjalainen: Kulttuuriperintöinventointi ja muinaisuuden ongelma

Metsähallitus on käynnistänyt keväällä 2010 inventointihankkeen, jossa kartoitetaan valtion metsien kulttuuriperintökohteita. Hankkeen taustana on Kansallinen Metsäohjelma, jonka tavoitteen mukaan Metsähallituksen hallinnassa olevissa valtion metsissä tehdään kulttuuriperintökohteiden inventointi. Inventoinnissa kerätään tietoa valtion maiden erityyppisistä kulttuuriperintökohteista kivikaudelta aina 1950–60-luvuille asti. Inventoitaviin kohteisiin sisältyvät lakisääteisten suojeltujen muinaisjännös- ja rakennusperintökohteiden

lisäksi myös muut kulttuuriperintökohteet. Viime mainitut ovat monimuotoisia metsien- ja maankäyttöön liittyviä, toisinaan jo katoamaisillaan olevia kohteita, joista voidaan inventoinnin avulla saada vielä tietoa. Tällaisia ovat mm. metsätyökämpät, niittyladot ja -padot, poroaidat ja sotahistorialliset kohteet.

Kulttuuriperintöinventoinnin avulla täytetään muinaismuisto-, rakennusperintö-, maankäyttö- ja rakennuslakien velvoitteita ja pyritään turvaamaan kulttuuriperintökohteiden säilyminen. Inventoinnissa dokumentoitujen kulttuuriperintökohteiden luonne on kuitenkin erilainen kuin perinteisesti muinaisjäänöksiksi määriteltyjen kohteiden. Kohteiden lainsäädännöllinen asema on erilainen ja niiden dokumentointi ja suojelu tuottaa myös uudenlaisia haasteita kenttätöihin ja niistä aiheutuviin jälkitöihin. Esielmässä käsitellään uuden tyyppisten tutkimuskohteiden luonnetta ja niihin liittyvää problematiikkaa.

Hannu Takala: Vuoden 1918 sisällissodan kohteet muinaisjäänöksiä – tapaustutkimus Lahdesta

Vuoden 1918 sisällissota jätti jälkeensä etenkin Etelä-Suomessa runsaasti taistelupaikkoja, joista osa varustettiin kevyesti ja osa oli kokonaan vailla rakenteita. Osa taisteluista tapahtui kaupunkien keskustoissa, kuten Helsingissä ja Lahdessa, ja osa aikaisemmin rakennetuilla varustuksilla ja vallituksilla, kuten Kymissä. Taistelupaikkojen läheisyyteen tai muuten sopiviksi katsotuille paikoille syntyi hautapaikkoja.

Lahden kaupungin hallussapidosta taisteltiin punakaartin ja valkoisten tueksi tulleiden saksalaisten välillä yli viikko huhti-toukokuussa. 1918. Kaupungin keskustan valtauksen jälkeen saksalaisten tehtäväksi tuli kohti itää pakenevan punakaartin ja heidän joukkoon liittyneiden siviilien pysäyttäminen Lahdessa. Taistelurintama muodostui kaupungin länsipuolisille harjukukuloille, jonne syntyi useita maahan kaivettuja taisteluhautoja ja niiden muodostamia ketjuja.

Lahden kaupunginmuseo inventoi vuosina 1996–1997 kaupungin alueella vielä säilyneet taisteluhaudat ja muut kevään 1918 taisteluihin liittyneet rakenteet, kuten mahdolliset varastokuopat. Kaupungin länsipuolinen taistelumaasto on säilynyt 2000-luvulle saakka Hiihtostadionia ympäröivänä viheralueena, missä taisteluihin liittyviä kaivantoja löytyi runsaasti.

Museo tiedotti kartoitetuista taitelupaikoista kaavoittajaa, jonka kanssa sovittiin niiden jättämisestä viher- ja urheilupaikkarakentamisen ulkopuolelle. Kaavaan taistelupaikat saadaan suojelukohteina merkityksi vuoden 2011 kuluessa. Mitä Muinaismuistolaki sanoo näistä kohteista? Entä kuinka Museoviraston suositukset historiallisen ajan sotahistoriallisista kohteista ymmärtävät vuoden 1918 sisällissodan taistelu- ja hautapaikat?

Timo Ylimaunu, Tiina Kuokkanen, Risto Nurmi ja Annemari Tranberg: Toisen maailmansodan materiaallinen muisti pohjoissuomalaisissa kaupungeissa

Tarkastelen esityksessäni saksalaisiin, heidän tukikohtiinsa ja suomalais-saksalaisiin suhteisiin liittyviä toisen maailmansodan muistoja. Tutkimuksen kohteena ovat etenkin Oulussa ja Torniossa sijainneet saksalaisten huoltotukikohdat, jotka säilyivät Lapin sodan tuhoilta. Tutkimusongelma keskittyy lähinnä kahteen kysymykseen: ensimmäiseksi, minkälainen rooli näillä tukikohdilla

oli sodan aikaisessa ja sen jälkeisessä kaupunkikehityksessä, ja toiseksi, miten saksalaisten läsnäolo näissä kaupungeissa vaikutti paikalliseen väestöön. Pyrkimykseni on etsiä vastauksia näihin kysymyksiin tukikohtien rakennelmien ja muiden jäänteiden kautta. Tarkastelutapa eroaa perinteisestä historiallisesta kertomuksesta, koska materiaalisen kulttuurin kautta kerrottu tarina ei pääty sodan loppumiseen. Tarina jatkuu vielä tänäkin päivänä, mutta se on muuttunut osaksi Oulun ja Tornion kaupunkikehitystä.

Mikko Helminen: Jätösosiologiasta muisteltuun monitulkintaisuuteen – näkökulmia ja käänköksiä lähimenneisyyden arkeologisessa tutkimuksessa

Esitelmä käsittelee lähimenneisyyden arkeologisessa tutkimuksessa viimeisten vuosikymmenten aikana tapahtunutta muutosta aineellisuutta empiirisestä näkökulmasta tarkastelleista hankkeista kohti yhteisöarkeologisia näkökulmia. Tarkastelu keskittyy pääosin Ruotsissa ja Iso-Britanniassa syntyneen monitulkintaisen ja etnologiasta vaikutteita saaneen tutkimustradition esittelyyn.

Nykyajan jälkien arkeologinen tutkimus assosioituu yhä usein puhtaasti empiirisiin esine- ja massatutkimushankkeisiin. Arizonan yliopiston 1970-luvulla aktiivisena ylläpitämä jätearkeologia ammensi uuden arkeologian tutkimusparadigmasta ja tuon ajan etnoarkeologiasta. Myöhemmin 1980-luvulla modernien yhteiskuntien kulutustottumukset saivat abstraktimman roolin arkeologista teoriaa koskevassa keskustelussa.

Esineellisuuden yksilölliset ilmaisut, sekä elämäkerrallisen ja muistellun merkitys menneisyyden tulkinnassa olivat jääneet roskaparadigman ulkopuolelle. Arkeologian on esitetty olevan keino nostaa esiin menneisyyttä koskevia tuntemuksia, reflektioita ja ennakoajatuksia, jotka sananmukaisesti kaivautuvat esiin menneitä aikoja avaavassa työskentelyssä. Ruotsissa ja Iso-Britanniassa 2000-luvulla näissä teemoissa käyty keskustelu ajoittuu myös lähimenneisyyden arkeologian (samtidsarkeologi, archaeology of the contemporary past) laajempaan irrottautumiseen yksin teoreettisesta keskustelusta.

Pohjoiseurooppalainen lähimenneisyyden arkeologia vaikuttaisi nyt identifioituvan juuri historiallisen ajan arkeologiantraditiota vasten, tämän ja menneen hetken muodos-tamien horisonttien välille. Olennaista monille hankkeille ja keskusteluille on proses-soitavan aineiston moniulotteisuus, jolloin tutkittavaa aineistoa ympäröivä tekstuaalisuus ja kontekstuaalisuus, nykyhetkessä tapahtuva ja sen olosuhteiden vaikutuksen kautta syntyvä tulkinta ovat läsnä.

Tiina Äikäs, Olli Kunnas, Tiina Kuokkanen, Riku Mönkkönen & Wesa Perttola: “The Sole You Found Was the Soul of the Festival ...” – Paikan muuttuvat merkitykset Provinssirockin festivaalialueella

Kesällä 2010 arkeologit Helsingin ja Oulun yliopistoista suorittivat kenttätöitä Provinssirockin aikana festivaalialueella. Joka kesä rauhaisa puistoalue Seinäjoen keskustasta etelään muuttuu noin 20 000 ihmisen juhlapaikaksi. Muina aikoina alueella järjestetään kesäteatteriesityksiä ja pienempiä festivaaleja. Kenttätöiden aikana selvitettiin muuttuvia merkityksiä, joita ihmiset liittävät alueeseen. Tämä tapahtui kyselyiden avulla, kartoittamalla alueen roskia eri paikoissa ja eri aikoina sekä kaivamalla koekuoppia aiempien käytön jälkien paljastamiseksi. Kenttätyöt toivat esiin ihmisten muistojen paikkoja ja festivaalialueen käytön muutoksia. Koekuopitus

paljasti paitsi merkkejä aiemmista festivaaleista myös jäännöksiä alueen varhaisemmasta käytöstä. Paitsi viihteellisessä käytössä alue on toiminut myös teollisen toiminnan näyttämönä. 1800-luvulla paikalla on sijainnut rauta- ja ruutitehdas. Teollisen menneisyyden jäljet luovat vielä yhden tason paikan merkitysten kerrostumiin. Provinssirockin festivaalialueella yhdistyvät näin ollen työhön ja vapaa-aikaan, historiaan ja nykyhetkeen sekä paikallisiin ja vieraileviin kävijöihin liittyvät merkitykset.

Janne Ikäheimo: Tuhkaa tulessa - nykysuomalaiset osteoarkeologisenä lähdeaineistona.

Arkeologien ajatukset askartelevat keskimääräistä useammin menneisyyden parissa, joten harva tulee pohtineeksi juuri tällä hetkellä muodostuvaa arkeologista lähdeaineistoa. Ihmisjäänteisiin fokusoituvan osteoarkeologian tulevaisuutta on tuskin koskaan pohdittu julkisesti, niiden kaivamisen ja tutkimisen eettisyyttä sitäkin enemmän. Kuitenkin tuon aineiston muodostuminen on juuri tällä hetkellä voimakkaan muutoksen kourissa.

Monelle on yllätys tuhkauksen – arkeologeille tutumpi perinteisellä nimellä polttohautaus – dominoivuus 2000-luvun kuoleman kulttuurissa. Syitä on monia: tilanpuute, käytännöllisyys ja siisteys. Lisäksi uusin lainsäädäntö mahdollistaa yksilöimättömät hautaukset ja vainajan tuhkan sirottelen lähes minne tahansa. Etelän kasvukeskuksissa tuhkatuksi tulee valtaosa vainajista; pohjoisessa osuus on huomattavasti pienempi. Koska seurakunnat tukevat logistisista syistä polttohautaamista, ei tarvitse olla ennustaja tietääkseen että tuhkausten määrä tulee lisääntymään myös jatkossa.

Muutokseen liittyy joukko tulevaisuuden arkeologiaa koskettavia kysymyksiä, joista tuhkausten ja ruumishautauksen määräsuhte on vain yksi esimerkki. Esitelmän tarkoitus on tarkoitus aluksi luoda kokonaisvaltainen katsaus hautaustoiminnan nykykehitykseen paikallisine eroineen ja hahmotella sen pohjalta vuosituhannen taitteen Suomesta kertovan tulevaisuuden osteoarkeologisen aineiston luonnetta, edustavuutta ja informaatioarvoa.

Arkeologian asema muuttuvassa yhteiskunnassa

Tuija-Liisa Soininen: Arkeologian yhteiskuntasuhteista

“Do archaeologists have social responsibilities and duties beyond contributing to academic enlightenment?” Cornelius Holtorf 2007

Alustus käsittelee pirkanmaalaisia kokemuksia arkeologian ja kulttuuriympäristötyön roolin ja profiilin luomisesta maakunnassa. Esitys ei ammenna pääosin kirjallisuudesta, vaan kokemuksesta ja vuorovaikutuksesta Pirkanmaan maakuntamuseon toimintaympäristön ja henkilökunnan kanssa. Arkeologit näkivät arkeologian pitkään ehkä enimmäkseen tieteellisenä substanssina sekä hallinnollisena toimintana, joka tähtää uusien tutkimustulosten saamiseen ja kohteiden suojeluun. Mikäli muu yhteiskunta ei ole nähnyt näitä tavoitteita aivan yhtä tärkeinä, työn resursointi ei ole ollut aina helppoa. Onko arkeologian ollut liian helppo tuudittautua tiukan muinaismuistolain taakse? Entä jos se jonakin päivänä muuttuu?

Tampereella on onnistuttu noin kymmenen vuoden sisällä luomaan kolme uutta, vakinaista arkeologin vakanssia – yhdessä kahden uuden rakennustutkijan, perinnerakennusmestarin ja paikalliskulttuuritutkijan vakanssien kanssa. Vakanssit ovat tulleet yhteiskunnalliseen tarpeeseen, mutta minkälaiseen? Miten niitä on perusteltu? Voivatko vakanssit olla vaarassa? Arkeologian merkitystä yhteiskunnassa ei voi kuitenkaan tutkailla pelkästään vakanssien olemassaololla. Minkälaisia trendejä kohdataan arkipäivän arkeologiassa? Miten haasteisiin tulisi vastata ja osaako joku kertoa, miten arkeologiasta kannattaisi puhua?

”Archaeology appeals to a large number of people. But members of the contemporary fun-society are not actually interested in increasing their knowledge, in education, in information or intellectual stimuli. The educated classes of 19th and early 20th centuries no longer exist. Today, people want entertainment.” (Dieter Kapf 2004)

Arkeologia on brändi, se on viihdettä, mutta miten se näkyy ihmisten arjessa? Alustaja uskoo, että nimittämällä arkeologisia kohteita entistä enemmän kulttuuriympäristöksi ja mieltämällä kulttuuriympäristön suojelua arkisen elinympäristön vaalimiseksi, myös arkeologisten kohteiden suojelu saa lisää ymmärtäjiä. Tämä ei liene esteenä viihdearvon hyödyntämiselle tai tieteellisille tavoitteenasetteluille. Näitä kysymyksiä pohditaan tulevassa, kenties hieman epätieteellisessä alustuksessa, jonka toivotaan herättävän paljon ideoita ja ajatuksia myös kuulijoilta.

Päivi Maaranen: Kulttuuriperintöä kasvattamassa, kansalaisia valistamassa – vai miten se nyt meneekään?

Erään väitöskirjatutkimuksen haastatteluosuudessa 2.3.2011 haastattelija kysyi Museoviraston/Päivi Maaranen näkemystä siitä, miten kulttuuriperintökasvatuksen avulla voidaan estää muinaisjäännösten tuhoutumista ilkeiden vuoksi. Kysymys oli kiinnostava ja hyvä johtaen pitkään keskusteluun siitä, mitä on kulttuuriperintökasvatus, millaisia vaikutuksia sillä on ja kenen on oltava siinä aktiivinen toimija. Keskustelun pohjalta tuntuu perustellulta saattaa laajemmin arkeologien tietoon se, miten arkeologinen kulttuuriperintö, arkeologit ja arkeologia voidaan mieltää, ja minkälaisia rooleja ei-arkeologi voi arkeologille antaa. Alustus perustuu paitsi haastatteluun, myös vuonna 2009 Museovirastolle/Päivi Maaraselle tehtyyn, opinnäytteeseen liittyvään kyselyyn siitä, miten arkeologista kulttuuriperintöä tulisi tulkita ja käyttää.

Mervi Suhonen: Arkeopeda ArkeOPEdassa ja muuten: teemaseminaarin esittely ja avoimia aiheita

Helsingissä järjestetään lokakuussa arkeologiapedagogiikka-aiheinen tapahtuma, joka kokoaa yhteen aiheen parissa työskenteleviä tai sitä harrastavia suomalaisia. Mukana on myös kutsuvieraita Ruotsista. Aihepiiri on laaja ja kahteen päivään mahtuu vain pieni osa tarjonnasta. Mitä valikoituu mukaan, mitä jää ulkopuolelle?

Johanna Enqvist: Semanttinen web, ontologiat ja avoin tieto – talkoot avoimemman yhteiskunnan puolesta

Julkishallinto omistaa ja hallinnoi laajoja tietovarantoja, joiden maksuttoman ja avoimen jakamisen

puolesta on vireillä lakiesitys (tietohallintolaki). Internetin yhteisöllisten ja teknologisten ominaisuuksien kehitys mahdollistaa tämän avoimemman politiikan. Parhaimmillaan avoin tieto voi luoda uudenlaista yhteistoiminnan ja yhdessä tekemisen kulttuuria. Se lisää demokratian ja hallinnon läpinäkyvyyttä, ja on mahdollisuus uudistua kaikille suomalaisille instituutioille. Keskustelu avoimen tiedon periaatteista on jo pitkällä, mutta käytännöt vasta muotoutumassa. Mille asioille tuottamamme tieto tulevaisuudessa rakentuu ja miten sitä hyödynnämme?

Eeva-Maria Viitanen & Timo Salminen: Tohtorit suomalaisen arkeologian kentässä

Tänä vuonna (2011) tulee kuluneeksi 120 vuotta siitä kun ensimmäisen kerran väiteltiin arkeologian oppiaineessa: väittelijänä oli Hjalmar Appelgren-Kivalo, aiheena Suomen muinaislinnat ja paikkana Helsingin yliopisto. Vuosi oli siis 1891. Nykyään arkeologiaa voi opiskella pääaineena kolmessa yliopistossa ja kaikki oppituolit tuottavatkin kiihtyvään tahtiin tohtoreita. Jos maistereillekin on vaikea löytää töitä, niin mihin kaikkia noita arkeologian tohtoreita oikein tarvitaan? Tämän esityksen tarkoituksena on luoda lyhyt katsaus arkeologian tohtorien menneisyyteen ja nykyisyyteen sekä pohtia tohtoriuden merkitystä tieteenalalle.

Osallistujat 2011

Vadim Adel
Juhana Ahlamo
Johanna Enqvist
Janne Haarala
Petri Halinen
Hilkka Heikkilä
Tuula Heikkurinen-Montell
Janne Heinonen
Maija Helamaa
Mikko Helminen
Marika Hyttinen
Tiia Ikonen
Janne Ikäheimo
Henrik Jansson
Päivi Jantunen
Timo Jussila
Verna Kalmari
Timo Kantonen
Taisto Karjalainen
Kaarlo Katiskoski
Hanna Kelola-Mäkeläinen
Vesa Kilpelä
Tuukka Kumpulainen
Liisa Kunnas
Ulrika Köngäs
Anniina Laine
Mika Lavento
Sanna Lipkin
Miia Listenmaa
Kalle Luoto
Kirsi Luoto
Ulla Lähdesmäki
Päivi Maaranen
Otso Manninen
Tiina Mikkanen
Riikka Mustonen
Katja Mutka

Riku Mönkkönen
Inga Nieminen
Aino Nissinaho
Marianna Niukkanen
Mikael Nyholm
Hilkka Oksala
Wesa Perttola
Janne Rantanen
Pekka Rantanen
Oili Räihälä
Eeva-Liisa Schulz
Hans-Peter Schulz
Johanna Seppä
Miska Sliden
Tuija-Liisa Soininen
Mikko Suha
Mervi Suhonen
Kaarina Sulamäki
Antti Suna
Tarja Sundell
Terhi Taipaleenmäki
Jouni Taivainen
Hannu Takala
Terhi Tanska
Helena Taskinen
Tanja Tenhunen
Teemu Tiainen
Tiia Tiainen
Siiri Tuomenoja
Stiina Tuppurainen
Tommi Vainikainen
Santeri Vanhanen
Eeva-Maria Viitanen
Sami Viljamaa
Rosa Vilkama
Timo Ylimaunu
Tiina Äikäs